

A földben semmi, annál több a fejekben

– véli egy japán professzor, rólunk

Persze, előrebocsátja, hogy mindaz, amit elmond, az ő személyes véleménye, pusztán benyomásokon alapul, akár téves is lehet tehát. A világról se vegyük úgy, hogy idejött két napra, és azonnal megmondja, mi a győgyír bajlunkra. (Dehogy jött ő tanácsokat osztogatni, azért van itt, hogy a JATE egyik fizika-laborjában megmérjen valamit, amit itt jobban lehet mérni, mint ott, Japánban.) Mindazonáltal Tomoji Kawai, az osakai egyetem fizika professzora azt mondja, nem nehéz észrevenni, hogy a két ország adottságai hasonlóak, így talán a fejlődés útja is ugyanaz lehet.

– Sem Magyarországon, sem Japánban nem sok van a földben, annál több a fejekben. Nyilvánvaló, hogy a szellemi tőke az, amire a jövőt építeni kell – mondta egy briti beszélgetésen. Az újságíró megkapott az alkalmon, hogy alaposabban kifaggassa a professzort, milyen szerepet játszott náluk a kutatás, az oktatás abban a folyamatban, amelyet Japán csodaként emleget a világ.

– Japán kis ország, nyersanyagok nélkül. Az egyetlen dolog tehát, amit tehetünk, hogy nyersanyagot hozunk be, feldolgozzuk és külföldön értékesítjük a kész termékeket. De ha mindezt csak olyan szinten csináljuk mint mások, akkor a megélhetésünk nincs biztosítva. Jobban és többet kell tehát dolgoznunk a többiekénél. Ehhez két dolga van szükség, szakzséretre és szorgalomra. Ez a stratégia bevált; a hetvenes-nyolcvanas években eljutottunk oda, hogy a japán termékek lettek a legjobbak és a legkeresettebbek. Korábban külföldről, főleg Amerikából importáltuk az ötletet és a technológiát, de hamar rájöttünk, hogy ez drága mulatság, jobb, ha magunk találjuk ki, mit és hogyan kell csinálni. Meg kellett találnunk mi az, ami az adottságainknak a legjobban megfelel; az elektronika, a szoftver-ipar. Ez természetesen nem lehetséges magas színvonalú oktatási rendszer, eredményes kutatás nélkül.

Úgy látom, Magyarországon legkeresettebb export-cikké a tudás, a magyar szakemberek és a magyar oktatás keresettebb külföldön, mint bármely

ipari vagy mezőgazdasági termék. Nyersanyaggal nem rendelkező ország lévén nem hiszem, hogy Magyarországnak más választása is lenne, mint az, hogy leggazdagabb erőforrását, a képzettséget, a tudást hasznosítja. Egy ország manapság vagy a hagyományos nehéziparra épít, vagy a csúcstechnológiára. Természetesen csak úgy lehet építeni bármelyikre, ha a legjobban csinálják.

● **Hiába szakképzettek és szorgalmasak az emberek, ha a rendszer rosszul működik. Magyarországon a magas színvonalú oktatás és a vergődő gazdaság nemigen találják egymásra.**

– Japánban a tudást és a szorgalmat azért lehet a gazdaságban azonnal és jól hasznosítani, mert rendkívül gyors és állandó az információáramlás. A kormányzatok igen gyakran, néha félévénél váltják egymást, de a minisztériumokban dolgozó szakemberek remekül értik a dolgukat, a diplomát szerzetek élvonalából kerülnek ki szigorú válogatás után, és hosszú ideig maradnak hivatalukban, a politikai változásoktól függetlenül. Ők azok, akik az információáramlást biztosítják, egymással is egyeztetnek, és közvettenek a politikai, a gazdaság és az oktatás között. Gyakran még azt is megmondják, mit kell az egyes cégeknek vagy oktatási intézményeknek csinálniuk. Az oktatásért felelős minisztérium például rendszeresen javaslatot tesz arra, mivel pályázzon egy-egy kutatási műhely, hogy támogatást kapjon a Nemzeti Kutatási Alapból.

● **Nálunk mindenki azonnal felhőrdülne, az autonómia megsértését, állami beavatkozást hangoztatva.**

– Igen, igen – somolyog a professzor, – mi nem hiszünk a korlátlan liberalizmusban. Természetesen fontosnak tartjuk a szabad versenyt és vállalkozást. De úgy véljük, bizonyos mértékű egyeztetésre mindig, mindenütt szükség van annak érdekében, hogy mindenki azt csinálja, amire az államnak, mint működő rendszernek szüksége van. Ha a cégek, intézmények állandóan csak versenyeznek egymással, könnyen kiüthetik egymást a küzdőtérrel, pedig lehet, hogy megfelelő egyeztetéssel mind megtalálná helyét és dolgot. Ha a világpiacon sikerrel akarunk versenyezni, tudnunk kell, honi pályán mikor kell egyeztetni és mikor versenyeztetni. Korábban Amerika volt a szabad gazdaság, a szabad verseny bajnoka, de most úgy látjuk, ott is kezdik átvenni a Japán modellt.

● **Az információ szükséges, de nem elégséges feltétele annak, hogy az oktatás jól működjön, ráadásul a gazdaság közvetlen hasznára. Kell hozzá pénz is.**

– A kettő összefügg. A gazdaság csak arra ad pénzt az oktatásnak, amiből közvetlen haszna származik. Ehhez a cégeknek és a kutatóknak is tudniuk kell, mire van kereslet a piacon. A vállalkozásoknak hosszútávú elképzelésekkel kell rendelkezniük, hogy céljaik eléréséhez megtalálják vagy megteremtsek a megfelelő tudományos hátteret. Ez Japánban sem megy magától, az állami, minisztériumi szakembereknek, bizottságoknak, az általuk szervezett fórumoknak rendkívül nagy szerepük van az együttműködés kialakításában.

Az újságíró még annyit kérdez (nem Kawai professzortól, hiszen ebben nem ő az illetékes), feltétlenül szükséges-e kipróbálnunk a kapitalista fejlődés összes nyújtását ahhoz, hogy belássuk, ez vagy az bizony rossz, nem működik. Nem volna-e lehetséges hallgatnunk azokra, akik már próbáltak, s okosodtak.

Keczer Gabriella

A Nonstop Lakásszerviz nevét Heitmar Róbert tulajdonos levédette, mert mások is próbáltak ötletet meríteni a vállalkozásból. A rádiótelefonon elérhető gyorsszolgálat – amely főleg vízvezetékcsere és lakatos munkákat vállal – 1992-ben jött létre és azóta nagy utat járt be.

● **Mi az eredeti szakmája?**

– Szerszámkészítő szakmusként 1881-ben végeztem, a Szevafénnél kezdtem, majd különböző kft.-knél dolgoztam. 1992-ben éppen a Takiplast Kft. alkalmazottja voltam, amikor nagyon úgy éreztem, nem tudok megélni a fizetésemből. Hiába dolgoztam rengeteget, a pénzem nem lett több. Törni kezdtem a fejem, milyen vállalkozásba kezdhetnék.

● **Ki adta az ötletet?**

– Azt néztem, mi az, amiből hiány van a piacon. Megnyithattam volna a sokadik palackozott italok boltját, de ennek nem láttam értelmét. Viszont észrevettem, hogy a kisebb munkákra nem vállalkoznak az olyan nagy cégek, mint például az IKV. Kiváltottam a vállalkozói igazolványt, kitaláltam magamnak a lakásszervizt, egy barátom pedig segített az arculat megtervezésében. Fölvetődött a Mindenes Robi név is, de végül a Nonstopnál maradtunk.

● **Hiszen nem értett a vízvezetékcserehez...**

– Fölvettem egy alkalmazottat és eltanultam tőle.

● **Hogyan vezette be a nevet a piacra?**

– Igazából nem a reklámmal szereztem meg magamnak az ismertséget, hanem azzal, hogy ügyfelek adták tovább egymásnak a nevemet és a telefonszámomat.

● **A nonstop azt jelenti: éjjel-nappal. Hogy bírta az iramot?**

– Alkalmazottak segítségével. Nappal is dolgoztam, de akkor nem én csináltam mindent. Tartalékomat éjszakára, mert az ényém volt az ügyelet. Plusz a szombatvasárnap. Akkor aludtam, amikor hagytak, de nappal sose.

● Nonstop Lakásszerviz

„Még egy karácsonyt sem sikerült megúszni!”

Heitmar Róbert: „Az autó a műhelyem és az irodám.”
(Fotó: Kamok Csaba)

Amikor hirtelen kellene egy jó szerelő, senki sincs kéznél. A legtöbb telefonra a következő a válasz: „Két-három nap múlva esetleg ki tudunk menni!”. A hibák viszont nem tűnnek halasztást – az azonnal is késő lenne. Ezért aztán különösen jó ötletnek tűnik, ha egy vállalkozó nonstop lakásszervizt alapít.

● **Éjszaka milyen munkára ugrasztják a leggyakrabban?**

– Olyankor a kulcsok vesznek el. Pontosan tudom, mikor számíthatok nagy forgalomra, például ilyen esemény a Sándor-névnep...

● **Honnan tudja, hogy nem a betörő akarja ki-nyitattani Önnel az ajtót?**

– Elkérem a személyiket. Aki nem tudja igazolni, hogy ott lakik, annak nem nyitom ki a zárat.

● **Hogy lehet megélni ezekből a kis javító-hibaelhárító megbízatásokból?**

– Az 1993-as év kifejezetten jó esztendő volt. Tavaly közbejött a válásom, ami anyagilag és lelkileg megviselt. A házasságom is a sok munkára, az éjjel-nappali készenlétre ment rá.

● **Megtalálta-e a számláit?**

– Nem lett volna semmi baj, ha a „Bajuszki” nem

lép közbe. Az emberek elszegényedtek, megcsappant a megrendelések száma. Mivel az ügyfeleim főleg a bérből és fizetésből éltek, mindenki a legolcsóbban szeretne első osztályú munkát végeztetni. Vagy maguk barkácsolnak és még nagyobb hibákat csinálnak. Ami régen sosem fordult elő, most rendszeresen megtörténik: hónap közepe táján már nem tudnak fizetni és később kell visszamennem a pénzemért. Nem szívesen csinálom, ráadásul nekem sem hitelez senki.

● **Abbahagyja?**

– Fontolgom. A régi nagy tervemet, hogy komoly szervizhálózatot építsek ki, földadtam, többek között azért is, mert nem találtam megfelelő és tőkeerős társat.

● **Vagyonos ember lett-e?**

– A válás után maradt egy garzonom, a készpénzemet egy bálabutikba fektettem. Az autó a műhelyem és az irodám.

● **Biztosan akadnak jó történetei...**

– Karácsonykor például mindig külső csőtörésem van, vagyis ázni kell. Tavaly, az augusztus 20-i tűzijáték idején egy lányt szabadítottam ki a lakásából, föltehetően megmentettem az életét. De a legjobb az volt, amikor egy biztonsági zárnak a kulcsát véletlenül zsebre vágta. A néni utcai fülkéből fölhívta a számomat, s a főnököt kérte. Mondtam, hogy én vagyok az. Erre elmesélte, hogy az alkalmazott mit művelt és követeli, adjunk egy másik zárat. Mindent megígértem, és előbb értem a lakáshoz, mint a néni. Aki nem győzött hálálkodni, amiért visszamentem és azonnal lelkiismeretfurdalása támadt, amiért bemészert a főnöknel. Nagyon izgult értem, nehogy elveszítsem az állásomat...

Fekete Klára

„Anarchia és káosz a magyar gazdaságban”

Az igazmondó Kőrösi: Minden fordítva működik!

Nem aratott osztatlan sikert sem a kormánykoalícióban, sem az ellenzék sorában. Mégis, 1993-ban a Magyar Agrárkamara elnöke. Most, hogy ama bizonyos jóslat beteljesedni látszik, érdemes szóra bírni ezt a sokat próbált embert, miként látja a magyar gazdaság, azon belül a mezőgazdaság helyzetét?

Ami még az előjáró beszédhez tartozik, Kőrösi Imre nem az a fajta, aki könnyen feladja nézetét, ideát és a sarokba vonul sebeit nyaldosni. Jelenleg a Magyar Gazdaság Fejlesztéséért Alapítvány elnöke, s a Fővárosi Ingatlankezelő Rt. igazgatójának az elnöke.

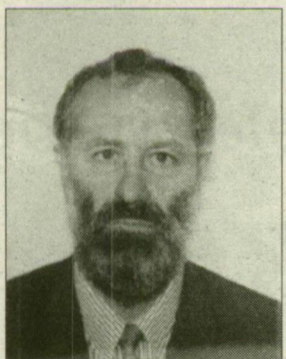
● **Miért jutott zásutkába a magyar gazdaság?**

– Nem a céllal, a legfőbb törekvéssel volt a hiba, nevezetesen, hogy a magyar gazdaság kapcsolódhasson a közös piaci rendszerhez, hanem a végrehajtással. Nem érdemes azt firtatni, kinek mennyi a felelőssége abban, hogy működő termelői rendszereket vertek szét, miközben meg újakat nem tudtak beállítani, az elfecsérelt privatizációban könnyűszerrel kizárni a hazai alapanyagter-

melőket, hiszen óriási, történelmi tévedésnek az áldozatai, szenvedői vagyunk, de főleg már az elhalasztott lehetőségeken változtatni nem tudunk. Nem ismertem fel a kormányzat, hogy a nyugat-európai piacokon tömérdek a termékefelesleg, ezek elhelyezésére szinte már-már anarchikus körülmények kellettek, mi tálcán kínáltuk a feltételeket a piacgazdálkodásra való áttéréssel. Előbb-utóbb, talán jövőre, befejeződik a privatizáció, aminek a hatása kiszámíthatatlan és kiszolgáltatottá teszi gazdaságunkat. Ráadásul a bankrendszer is – többségében – külföldi tulajdonba kerül, ez módot ad arra, hogy a már privatizált vagyion is a kereskedelmi bankokon át szintén külföldi kézbe összpontosuljon. A vége az, a gazdasági stabilitás nem nálunk, hanem éppen a külföldi tulajdonosoknál jelentkezik.

● **Ráadásul a természeti csapások is terhelik a mérleget.**

– Nem az aszály okozza a nagy kárt, hanem az, hogy a rendszerváltó kormány, s ettől a mostani sem különb, fogalma sem volt arról, mi-

Kevesen emlékeznek már arra, hogy néhány éve a Parlamentben felszólalt dr. Kőrösi Imre országgyűlési képviselő és azt a megmondolatlannak tűnő kijelentést tette: az ország agrárluma súlyos beteg, lesz még a kenyér klója száz forint is.

lyen tulajdonszerkezetben, milyen működtetési és élelmiszerfeldolgozó rendszerben kellene működni. Olyan fölkészületlen emberek kaptak politikai hatalmat, akik még ráadásul Nyu-

gat-imádók is voltak. Így a magánosítás az értékeinket, köztük a legnagyobb hatású adóbevétel jelentő dohány-, szesz-, cukor- és édesaipar, az úgynevezett jövedéki ipart külföldiek kezére játszották. Pedig hányszor kihúzza az országot a bajból az említett iparág, így meg monopóliumok jöttek létre.

Az államadósság lényegesen csökkenhetett volna, ha értéken mérjük szét, amink van. Helyette, már 1993-ra a tizennegy iparág külföldi kézbe került. A stratégiai ágazatok is.

● **Milyennek látja most a gazdaságot?**

– Jelenleg anarchia és káosz uralkodik a magyar gazdaságban, a kereskedelem és a piac. Nincs kialakult, letisztult érdekvédelem, piacszabályozás, tervezés, nincsenek megbízható statisztikák, a napi tűzoltófeladatok dominálnak. Alapvető az, hogy egy ország átalakításánál tudni kellene, hogy mely tulajdonosi réteget favorizálom, mely réteket adom kizárólag magyar tulajdonba, hogyan védem meg a saját termelőimet az agyontámogatott rendszerekkel, piacokkal szemben. Mi-

ért támogatott a honi mezőgazdaság? Mert 80 milliárd forintot kap? Ezt nem lehet komolyan tekinteni. Nagyobb az adóelvonás, mint amennyit később másodlagosan visszaosztanak, de azt is rossz helyre. Nem a termelőt támogatják, miáltal a termék-árcsökkenéssel iszonyatos nagyságrendű ármelesést motiválnak, amiben a nyugati tulajdonos nagyon is érdekelt, hiszen így a saját termékfeleslegét el tudja helyezni a magyar piacon. Esetleg bérfeldolgozásra állítja át a kezébe került eszközöket.

A bürokrácia meg igen jól megél ebben a számonkérés nélküli világban. Ma Nyugat-Európából több élelmiszer importálunk, mint amennyit kiviszünk. Ilyen még soha nem volt a magyar történelemben. Hiába mondják, hogy az ágazat két és fél milliárd dollár exportot érjen el, ha nincs árualap. Hollandia ennek tízszeresét exportálja harmadnyi területéről. Itthon most négy millió sertés vágunk le. Hollandiában egyetlen szövetkezeti vállalat tízmilliót dolgoz fel. Annak ellenére, hogy csökkent és még csökken a belső fogyasztás, az ellátási zavarok elkerülésére nagy tételben importálunk szarvasmarhát, sertést.

Teljesen fordítva működik az egész rendszerünk.

Sz. Lukács Imre

● Módosították az alapszabályt

Arany részvény a Molnál

A Mol Rt. a múlt héten rendkívül közgyűlést tartott, melynek során módosította a társaság alapszabályát. Ezek a privatizációhoz kapcsolódó döntések melőbbi meghozatalát szolgálják. Az alapszabály módosításának elsődleges és hosszú távú célja a nemzeti érdekek védelme, valamint a jelenlegi és a jövőbeni tulajdonosi körbiztonságának megőrzése.

A közgyűlés az alapszabályt az alábbiakban módosította:

– Korlátozta a szavazati jogosultságot. Ennek értelmében egyetlen részvényes vagy részvényesi csoport sem rendelkezhet 10 százaléknál több szavazati joggal.

– Döntött a tulajdonlással kapcsolatos korlátozásról. Egyetlen részvényes, vagy az együttesen fellépő részvényesek csoportja sem birtokolhat 25 százalékot meghaladó Mol részvénycsomagot. Továbbá ezentúl az alapsza-

bály a Mol Rt. felé teendő nyilatkozattételi kötelezettséget fr elő a részvénytulajdonosok számára abban az esetben, ha a társaság jelentősebb mennyiségű (10 százalékot meghaladó) részvényének tulajdonlására tesz-nek szert.

– Döntött az Arany részvény kibocsátásáról. Az arany-részvény tulajdonosa kizárólag az állam, illetve állami vagyonkezelő szervezet lehet. Az ÁPV Rt., mint az arany-részvény tulajdonosa, a következő jogosultságokkal fog rendelkezni: választja az igazgatóság 3, illetve a felügyelőbizottság 2 tagját, amennyiben az alaptőkének több mint 25 százalékát birtokolja. Abban az esetben, ha 25 százalék, vagy annál kevesebb részvény van a tulajdonában, akkor mind az igazgatóság, mind a felügyelőbizottság egy-egy tagját választhatja.

Az arany-részvény továbbá vétőjogot biztosít tulajdonosa részére a társaság jogi helyzetében bekövetkező változások, illetve a gázszolgáltatással kapcsolatos kiemelkedő fontosságú döntések meghozatala esetén.